

Sygn. akt VI ACa 82/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – SSA – Małgorzata Borkowska

Sędzia SA – Ewa Stefańska (spr.)

Sędzia SO (del.) – Aleksandra Kempczyńska

Protokolant: st. sekr. sądowy Mariola Frąckiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 lutego 2016 r. w Warszawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w B.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o wymierzenie kary pieniężnej

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 21 listopada 2014 r.

sygn. akt XVII AmE 21/14

I. oddała apelację;

II. zasądza od (...) sp. z o.o. w B. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 82/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 grudnia 2013 r. nr (...), wydaną na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 12 w związku z art. 56 ust. 2, ust. 3 i ust. 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm., zwanej dalej „ustawą - Prawo energetyczne”), Prezes Urzędu Regulacji Energetyki orzekł, że przedsiębiorca (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. naruszył warunek 2.2.1 koncesji na obrót paliwami ciekłymi i za działanie to wymierzył mu karę pieniężną w kwocie 84.000 zł, odpowiadającą 0,5% przychodu z działalności koncesjonowanej osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2012 r.

Powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. złożył odwołanie, zaskarżając decyzję w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez obniżenie kary pieniężnej. Powód podnosił, że: brak jest podstaw do nałożenia na spółkę tak wysokiej kary pieniężnej; sprzedaż paliw na stacji kontenerowej w B. prowadzona była przez spółkę w niewielkim zakresie; spółka nie uzyskała z tego tytułu znacznego przychodu; używane przez spółkę na stacji dystrybutory paliw posiadały legalizację techniczną; od sprzedanego paliwa spółka ponosiła opłaty koncesyjne; sprzedaż na tego typu stacji stanowiła niewielki procent całej sprzedaży spółki; naruszenie warunków koncesji przez spółkę w tej sytuacji nie stanowiło przewinienia większych

rozmiarów; naruszenie przez spółkę warunków koncesji miało miejsce po raz pierwszy; spółka dostosowała się do postanowień koncesji i dokonała likwidacji stacji kontenerowej; utrzymanie kary pieniężnej w wysokości 84.000 zł może zagrozić dalszemu funkcjonowaniu spółki; z prowadzonej działalności spółka nie osiąga znacznych zysków.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wnosił o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W dniach od 6 do 8 lutego 2013 r. na należącej do powoda stacji paliw w B. przeprowadzono kontrolę, podczas której ustalono, że sprzedaż paliw ciekłych odbywa się z wykorzystaniem kontenerowej stacji paliw wyposażonej w zbiornik naziemny jednopłaszczyznowy o pojemności 20 m³. (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. uzyskała koncesję na obrót paliwami ciekłymi w 2003 r., zaś działalność na stacji paliw w B. prowadziła od 24 września 2008 r. W roku 2012 z działalności na stacji paliw w B. powód osiągnął przychód w wysokości 2.122.953,74 zł.

Wobec stwierdzenia, że przedsiębiorca prowadził sprzedaż paliw ciekłych w sposób niezgodny z § 99 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 243, poz. 2063 ze zm.), Prezes Urzędu Regulacji Energetyki pismem z dnia 30 września 2013 r. zawiadomił (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. o wszczęciu wobec spółki z urzędu postępowania w sprawie wymierzenia kary pieniężnej z uwagi na możliwość naruszenia warunku 2.1.1 koncesji na obrót paliwami ciekłymi oraz wezwał powoda do złożenia szczegółowych wyjaśnień i przesłania kopii wymaganych dokumentów.

W piśmie z dnia 18 października 2013 r. powód poinformował organ regulacyjny, że: nie prowadzi już sprzedaży paliwa na stacji w B.; w 2012 r. na stacji paliw w B. sprzedane zostało 233.311 litrów oleju napędowego i 222.326 litrów benzyny bezołowiowej 95; przychód osiągnięty przez spółkę w 2012 r. wyniósł ogółem 18.208.387 zł, w tym z działalności koncesjonowanej 16.853.963 zł. Ponadto powód złożył dokumentację obrazującą sytuację finansową jego przedsiębiorstwa.

Pismem z dnia 5 listopada 2013 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki zawiadomił powoda o zakończeniu postępowania dowodowego i możliwości zapoznania się z zebranym materiałem dowodowym oraz złożenia dodatkowych wyjaśnień. W dniu 14 listopada 2013 r. powód zapoznał się z zebranym w sprawie materiałem dowodowym, a w dniu 30 grudnia 2013 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wydał zaskarżoną decyzję.

Zdaniem Sądu Okręgowego odwołanie podlegało oddaleniu w całości.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że zgodnie z warunkiem 2.1.1 koncesji na obrót paliwami ciekłymi powód jako koncesjonariusz był zobowiązany do spełnienia określonych przepisami prawa warunków wykonywania działalności gospodarczej oraz wykonywania działalności objętej koncesją na zasadach określonych w ustawie - Prawo energetyczne i wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych. Tymczasem spółka w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wykorzystywała kontenerową stację paliw do sprzedaży oleju napędowego i benzyny bezołowiowej na stacji paliw w B.. Sąd Okręgowy podkreślił, że w odwołaniu od decyzji powód nie kwestionował okoliczności ustalonych podczas kontroli przeprowadzonej w dniach 6-8 lutego 2013 r., ani stanowiska Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o naruszeniu przez spółkę warunku 2.1.1 koncesji na obrót paliwami ciekłymi.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powód akceptując warunki udzielonej mu koncesji na obrót paliwami ciekłymi - w tym warunek 2.1.1 - zobowiązał się spełniać określone przepisami prawa wymagania dotyczące wykonywania działalności gospodarczej oraz prowadzić działalność objętą koncesją na zasadach określonych w ustawie - Prawo energetyczne oraz wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych. Tymczasem wykorzystując do obrotu paliwami ciekłymi

kontenerową stację paliw, powód naruszył jednocześnie przepisy powszechnie obowiązującego prawa oraz warunki udzielonej mu koncesji. Dlatego Prezes Urzędu Regulacji Energetyki miał prawny obowiązek nałożenia na powoda kary pieniężnej, na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 12 ustawy - Prawo energetyczne.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że odpowiedzialność za naruszenie warunków koncesji została oparta na zasadzie bezprawności, a więc przedsiębiorca ponosi odpowiedzialność za każde zachowanie niezgodne z określoną normą. Odpowiedzialność ta ma charakter obiektywny, co oznacza, że nie podlega ograniczeniom z uwagi na brak zawinienia. Dlatego już samo naruszenie przez przedsiębiorcę warunków koncesji, niezależnie od możliwości przypisania mu winy, stanowi podstawę wymierzenia kary pieniężnej. Ponadto Sąd Okręgowy podzielił stanowisko organu regulacyjnego, że powód przy wykonywaniu działalności koncesjonowanej nie dochował należytej staranności, do jakiej był zobowiązany zgodnie z treścią art. 355 § 2 k.c. Dlatego jego zachowanie należy uznać za zawinione.

Dokonując oceny wysokości wymierzonej powodowi kary pieniężnej, Sąd Okręgowy uznał, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki w sposób prawidłowy zastosował dyrektywy wymiaru kary określone w art. 56 ust. 3 i 6 ustawy - Prawo energetyczne. Kara pieniężna została ustalona z zachowaniem górnej granicy ustawowej, tj. w wysokości nieprzekraczającej 15% przychodu ukaranego przedsiębiorcy uzyskanego z działalności koncesjonowanej, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji organ regulacyjny prawidłowo ocenił, że stopień szkodliwości czynu powoda nie może być uznany za znikomy. Przy ocenie społecznej szkodliwości czynu został uwzględniony fakt, że przedsiębiorca wykonywał działalność w zakresie obrotu paliwami ciekłymi z wykorzystaniem infrastruktury technicznej, której obowiązujące przepisy prawa nie dopuszczają do eksploatacji w ramach powszechnego obrotu paliwami, a więc nie stosował odpowiednich standardów technicznych prowadzonej działalności.

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki uwzględnił również fakt, że przedsiębiorca zaprzestał naruszania warunków koncesji przed wydaniem zaskarżonej decyzji. Jednakże powód nie podał konkretnej daty zaprzestania prowadzenia działalności z wykorzystaniem kontenerowej stacji paliw. Mając na uwadze okoliczność, że detaliczna sprzedaż paliwa była prowadzona na stacji paliw w B. od 24 września 2008 r., przyjąć należy, że okres naruszania przez powoda warunków koncesji wynosił kilka lat. Natomiast o znacznym zakresie sprzedaży świadczą podane przez powoda informacje dotyczące ilości paliwa sprzedanego w 2012 r. na stacji paliw w B.. Przy tym, do momentu zaprzestania wykorzystywania stacji kontenerowej do sprzedaży paliwa przedsiębiorca działał z pełną świadomością prowadzenia działalności gospodarczej przy użyciu infrastruktury technicznej, która na podstawie obowiązujących przepisów prawa nie została dopuszczona do eksploatacji. Dlatego Sąd Okręgowy zgodził się z oceną organu regulacyjnego, że działanie powoda polegające na prowadzeniu działalności koncesjonowanej w zakresie obrotu paliwami ciekłymi bez zachowania odpowiednich standardów technicznych, miało charakter umyślny.

Według Sądu pierwszej instancji organ regulacyjny prawidłowo ocenił stopień zawinienia przedsiębiorcy. Prowadzenie koncesjonowanej działalności gospodarczej z wykorzystaniem kontenerowej stacji paliw wynikało bowiem z zaniedbania przedsiębiorcy. Tymczasem powód winien zdawać sobie sprawę z tego, że prowadzona przez niego działalność gospodarcza jest działalnością koncesjonowaną, a więc szczególnie regulowaną i wymagającą najwyższej staranności działania.

Sądu Okręgowy stwierdził, że także możliwości finansowe przedsiębiorcy i jego sytuacja majątkowa zostały prawidłowo ocenione przez organ regulacyjny. Wymierzona powodowi kara pieniężna stanowi zaledwie 0,5% jego przychodu osiągniętego w 2012 r. z działalności koncesjonowanej. Sąd pierwszej instancji nie podzielił stanowiska powoda, że wymierzając mu karę pieniężną Prezes Urzędu Regulacji Energetyki powinien uwzględnić okoliczności, że sprzedaż paliw na stacji paliw w B. stanowiła tylko niewielki procent całej sprzedaży prowadzonej przez spółkę oraz nienagannego spełniania przez spółkę wymogów koncesji w pozostałym zakresie. Zdaniem Sądu Okręgowego wymierzenie powodowi niższej kary pieniężnej pozbawiłoby ją funkcji represyjno-wychowawczej zarówno w stosunku do powoda, jak i innych podmiotów prowadzących analogiczną działalność koncesjonowaną.

Również podniesione w odwołaniu okoliczności niewielkiego zakresu działalności, niewielkiego przychodu uzyskiwanego ze stacji paliw w B. oraz niewielkiego udziału tej działalności w całej sprzedaży spółki, nie zostały uznane za podstawę obniżenia kary. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że powód zaprzestał prowadzenia działalności niezgodnej z prawem i warunkami koncesji dopiero po przeprowadzeniu kontroli i stwierdzeniu naruszenia. Stwierdził, że kilkuletnie prowadzenie przez powoda działalności koncesjonowanej w sposób naruszający obowiązujące standardy nie może zostać uznane za działanie o niskim stopniu zawinienia.

W ocenie Sądu Okręgowego także niskie dochody osiągane przez spółkę i poniesiona przez nią strata nie mogą być podstawą do zmiany zaskarżonej decyzji, albowiem zgodnie z treścią art. 56 ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne podstawą do ustalenia wysokości kary pieniężnej jest uzyskany przez przedsiębiorcę przychód, a nie wypracowany zysk.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że w przedmiotowej sprawie nie ma możliwości zastosowania wobec powoda instytucji odstąpienia od wymierzenia kary pieniężnej, przewidzianej w art. 56 ust. 6a ustawy - Prawo energetyczne. Powód nie spełnia bowiem jednej z dwóch przesłanek, które powinny być spełnione łącznie. Pomimo zaprzestania przez powoda naruszania prawa, stopień szkodliwości jego czynu nie był znikomy.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów apelację wniósł (...) sp. z o.o. z siedzibą w B..

Apelacją powód zaskarżył wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę poprzez zmianę decyzji i orzeczenie o nałożeniu kary pieniężnej w niższym wymiarze, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie:

1) art. 56 ust. 1 pkt 12 ustawy - Prawo energetyczne poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że można nałożyć karę pieniężną w sytuacji, gdy zarówno w dniu kontroli, jak i w dniu wszczęcia postępowania oraz orzekania w niniejszej sprawie, powód przestrzegał obowiązków wynikających z koncesji;

2) art. 316 § 1 k.p.c. poprzez nałożenie na powoda kary pieniężnej w sytuacji, gdy zarówno w chwili zamknięcia rozprawy, jak i wszczęcia postępowania w niniejszej sprawie, powód przestrzegał obowiązków wynikających z koncesji;

3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów zgromadzonych w sprawie.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne. Także dokonana przez Sąd Okręgowy ocena prawna żądania pozwu jest prawidłowa.

Apelacja powoda zawiera w istocie powtórzenie zarzutów podniesionych uprzednio w odwołaniu, które zostały trafnie ocenione przez Sąd Okręgowy. W ocenie Sądu Apelacyjnego wymierzona powodowi kara pieniężna nie jest ani rażąco wysoka, ani nieadekwatna do „wagi zaistniałego przewinienia”. Nieprawdziwe jest bowiem twierdzenie skarżącego, że sprzedaż paliw płynnych na stacji kontenerowej w B. była prowadzona w niewielkim zakresie i spółka nie uzyskiwała z tego tytułu znacznego przychodu.

W złożonym w toku postępowania administracyjnego piśmie z dnia 18 kwietnia 2013 r. (k. 13 akt adm.) powód poinformował Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, że w roku 2012 sprzedał paliwo w ilości: na stacji paliw w B. - 1.855.092,85 litrów, na stacji paliw w B. - 455.637 litrów, na stacji paliw w W. - 306.326,65 litrów, na stacji w W. -

304.473,94 litry. Ponadto w ramach sprzedaży hurtowej powód zbył 842.190 litrów paliwa. Natomiast przychód ze sprzedaży paliwa w roku 2012 na poszczególnych stacjach wynosił: na stacji paliw w B. - 8.523.841,33 zł, na stacji paliw w B. - 2.122.953,74 zł, na stacji paliw w W. - 1.409.646,99 zł, na stacji w W. - 1.422.690,62 zł. Ponadto w ramach sprzedaży hurtowej powód uzyskał przychód 3.374.803,57 zł. Z danych tych wynika, że sprzedaż paliwa na stacji paliw w B. była większa i przyniosła wyższy przychód niż na innych należących do powoda stacjach paliw położonych w W. i W.. Większą sprzedaż i wyższy przychód powód osiągnął jedynie na stacji paliw położonej w B., co przeczy prawdziwości twierdzeń skarżącego.

Według Sądu odwoławczego bez znaczenia dla wymiaru nałożonej na powoda kary pieniężnej pozostaje podniesiona w apelacji okoliczność, że dystrybutory paliw używane na stacji paliw w B. posiadały legalizację techniczną, zaś od sprzedanego paliwa spółka poniosła opłaty koncesyjne. Stosowanie dystrybutorów posiadających wymaganą prawem legalizację oraz uiszczanie danin publicznych jest bowiem obowiązkiem każdego przedsiębiorcy wykonującego koncesjonowaną działalność gospodarczą polegającą na obrocie paliwami ciekłymi. Wypełnianie przez powoda powyższych obowiązków nie mieści się w przesłankach wymienionych w art. 56 ust. 6 ustawy - Prawo energetyczne i nie rzutuje na wymiar kary. Jedynie ubocznie wskazać należy, iż gdyby powód obowiązków tych nie realizował, jego zaniechania mogłyby skutkować nałożeniem na niego innych przewidzianych prawem sankcji.

Niezasadne są zarzuty naruszenia art. 56 ust. 1 pkt 12 ustawy - Prawo energetyczne i art. 316 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie za możliwe i nałożenie na powoda kary pieniężnej w sytuacji, gdy „zarówno w chwili zamknięcia rozprawy, jak i wszczęcia postępowania w niniejszej sprawie, powód przestrzegał obowiązków wynikających z koncesji”. W uzasadnieniu apelacji skarżący wyjaśnił, że chodziło mu o to, iż (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. ma koncesję na obrót paliwami ciekłymi od kilkunastu lat i do tej pory nigdy nie dochodziło do naruszenia jej warunków, a ponadto po stwierdzeniu uchybienia zlikwidowała kontenerową stację paliw w B.. Zarzuty te zostały wadliwie sformułowane, albowiem w niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że powód naruszył warunek 2.1.1 koncesji na obrót paliwami ciekłymi, a tym samym spełnia przesłanki wymierzenia kary pieniężnej na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 12 ustawy - Prawo energetyczne. Uzasadnienie zarzutu wskazuje zaś na potrzebę oceny dotychczasowego zachowania podmiotu, które jest czynnikiem wpływającym jedynie na wymiar kary, zgodnie z treścią art. 56 ust. 6 ustawy - Prawo energetyczne. Jednakże ponieważ Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wydając zaskarżoną decyzję w sposób prawidłowy uwzględnił okoliczność uprzedniej niekaralności powoda za nieprzestrzeganie obowiązków wynikających z koncesji, okoliczność ta nie może być ponownie uwzględniona na etapie postępowania sądowego.

Nie zasługuje na uwzględnienie podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów zgromadzonych w sprawie. Wskazać należy, że do naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. dochodzi wówczas, gdy sąd uchybi podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2005 r., sygn. III CK 314/05, Lex nr 172176). Tymczasem powód w apelacji nie wyjaśnił, jakie dowody miałyby zostać nieprawidłowo ocenione przez Sąd pierwszej instancji, ani na czym ta wadliwość oceny miałyby polegać.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 385 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c.